

Cofnodion Grŵp Gweithredu Lleol

Cofnodion Grŵp Gweithredu Lleol Gwynedd - LEADER.

10.07.2019

Cell B, Blaenau Ffestiniog

Yn Bresennol:

Cynrychiolaeth o'r Sector Fenter:		
Dafydd Watts	(DW)	Ymddiriedolaeth Arbed Ynni
Gwenan Williams (Cadeirydd)	(GW)	Sector Breifat
Geraint Strello		Technoleg
Alun Wyn Evans	(AE)	NFU/FUW
Gwion Llwyd	(GLI)	Dioni
Ceri Cunnington	(CC)	Antur Stiniog
Cynrychiolaeth o'r Sector Gwirfoddol:		
Carys Williams	(CW)	Mantell Gwynedd
David Ingham	(DI)	DIY Industries Cyf
Cynrychiolaeth o'r Sector Cyhoeddus:		
OG Thomas	(OG)	Un Llais Cymru
Cynrychiolaeth o Fenter Môn/ Arloesi Gwyendd Wledig:		
Aaron Warren	(AW)	
Rhian Hughes	(RH)	
Rhys Gwilym	(RG)	
Carwyn ap Myrddin	(CM)	
Dafydd Gruffydd	(DG)	
Zoe Pritchard	(ZP)	

Cofnodion Grŵp Gweithredu Lleol

Pwynt	Manylion	Gweithred
Cyfarfod Grŵp Gweithredu Lleol		
1.	Cafodd croeso ei ymestyn i bawb i'r cyfarfod gan Gwenan Williams, cadeirydd y LAG i'r flwyddyn 2019.	
2.	Derbyniwyd ymddiheuriadau gan 9 aelod trwy law RG. <ul style="list-style-type: none"> • Einir Young (Prifysgol Bangor) • Craig ab Iago (Dyffryn Nantlle 2020) • Sian Tomos (GISDA) • Arwel Jones (Partneriaeth Llŷn) • Anwen Davies (Cyngor Gwynedd) • Menna Jones (Antur Waunfawr) • Cyngh. Gareth Thomas • Alex Saul (Greenacres) • Ian Nellist (FSB) 	
3.	<u>Datganiadau o Ddiddordeb</u> Nid oedd yno ddatganiadau o ddiddordeb yn y cyfarfod hwn.	
4.	<u>Cofnodion Cyfarfod 01/05/2019</u> Derbyniwyd cofnodion y cyfarfod fel rhai cywir. Nid oedd dim yn codi o'r cofnodion. Roedd GS a AE yn eilio'r cymeradwyaeth.	
5.	<u>Diweddariad prosiectau Bro Ffestiniog</u> Rhoddodd CC ddiweddariad i'r aelodau am rhai o'r prosiectau sydd yn digwydd ym Mro Ffestiniog sydd wedi cael eu ariannu gan AGW. Egni Bro (DW a CC yn datgan diddordeb ar y prosiect yma). Eglurodd CC fod hwn yn brosiect yr oedd yn ceisio creu cymunedau cynaliadwy yn ardal Bro Ffestiniog drwy adnabod cynhyrchwyr ynni adnewyddadwy yn lleol a'r cyfleon i werthu yr ynni i gartrefi, busnesau a diwydiannau er budd i'r gymuned. Yn ddiweddar cafodd adroddiad dichonoldeb ei gyflwyno gan Egnida yr oedd yn asesu'r potensial o gynhyrchu ynni adnewyddadwy ym Mro Ffestiniog. Yn dilyn yr astudiaethau a gefnogwyd gan AGW a Cwmni Bro, sefydlwyd Cwmni er Budd Cymdeithasol sef 'Ynni Cymunedol Twrog'. Mae aelodau cynghorau cymuned wedi dod ynghyd i ymateb i heriau'r dyfodol i ddatblygu a manteisio ar gyfleon yn y maes ynni adnewyddol. Y nod ydi sicrhau rheolaeth o asedau ynni lleol a pherchnogaeth cymunedol. BROCast Eglurodd CC mai pwrpas y prosiect hwn oedd i godi ymwybyddiaeth o beth sy'n digwydd yn ardal Bro Ffestiniog drwy ddefnyddio fideos ar	

Cofnodion Grwp Gweithredu Lleol

	<p>wefannau cymdeithasol. Un o amcanion y prosiect ydi i newid a datblygu y gymuned drwy annog trafodaethau ymysg trigolion yr ardal.</p> <p>Siop Zero Mae'r Dref Werdd wedi derbyn arian gan Cronfa Peilota Gwynedd ar gyfer agor siop dim gwastraff ym Mlaenau Ffestiniog. Eglurodd CC fod y grwp wrthi yn chwilio am siop wag ar gyfer sefydlu'r siop ac yn chwilio am yr offer priodol ar gyfer ei weithredu'n llwyddiannus.</p>	
6.	<p>Diweddariad Cyllid Rhoddodd ZP ddiweddariad i'r aelodau am sefyllfa cyllid AGW. Eglurodd fod £1,209,693.46 wedi cael ei ddyrannu gan y LAG i fyny at heddiw, ac os caiff y cais Maker Space ei gymeradwyo heddiw yno bydd y swm yno yn codi i £1,234,693.46. Eglurodd ZP fod yr arian yma ar gael i'w wario hyd at 2021 ond mae AGW wedi gwneud cais i gael estyniad o ddwy flynedd arall, fel fod ddim brys ormodol ar gyfer gwario yr arian yma.</p> <p>Diweddariad AGW Eglurodd ZP fod gan AGW 26 o brosiectau byw ar hyn o bryd, a fod prosiectau Rachel wedi cael eu rhannu rhwng CM a RH ers iddi gychwyn ar gyfnod o famolaeth. Sicraodd ZP y bydd y tim yn cael mwy o amser i weithio ar brosiectau newydd ar gyfer eu cyflwyno i'r cyfarfod LAG mis Hydref. Cyflwynwyd rhaglen waith AGW ar gyfer Gorffennaf-Hydref 2019:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cau prosiectau byw 2. Derbyn gwerthusiad terfynol tymor canol AGW gan Wavehill 3. Creu rhaglen waith ar sail awgrymiadau'r gwerthusiad 4. Adolygu hen brosiectau – adnabod Cam 2 5. Tynhau cynllun marchnata AGW 6. Gweithredu ar flaenoriaethau'r LAG am y flwyddyn nesaf <p>Gwerthusiad Wavehill Atgoffodd ZP yr aelodau o beth gafodd ei drafod yn y cyfarfod gyda Endaf o gwmni Wavehill, sef y cwmni sy'n gyfrifol am y gwerthusiad o weithrediad y rhaglen LEADER yng Ngwynedd. Cyn y cyfarfod gwerthusiad, mi yrrwyd holiadur allan gan Wavehill i holl aelodau'r LAG ac i'r cyhoedd yn gofyn iddynt flaenoriaethu'r 10 prif amcan. Cafwyd 9 holiadur yn ôl, a'r canlyniad oedd mai'r ddau flaenoriaeth pwysicaf yw:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Creu cyfleoedd i fusnesau gwledig gydweithio i ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau newydd. 	

Cofnodion Grwp Gweithredu Lleol

	<p>2. Annog entrepreneuriaeth ymysg pobl ifanc a chryfhau cysylltiadau â busnesau lleol.</p> <p>Cafodd yr 10 her ei drafod am yr ailwaith yn y sesiwn gwerthuso ym Mhlas Tan y Bwlch, a daethpwyd i benderfyniad mai'r 2 flaenoriaeth i ganolbwyntio arno am y flwyddyn nesaf oedd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfleoedd i fusnesau gwledig gydweithio i ddatblygu cynhyrchion a gwasanaethau newydd. • Datblygu gwell dealltwriaeth o'r agenda carbon a grymuso cymunedau i weithredu'r mentrau cyflenwad a galw am ynni. <p>Byddai rhain yn cael eu hadolygu a newid ar ddiwedd y flwyddyn.</p> <p>Gofynnodd ZP os oedd yr aelodau yn hapus efo'r ddau flaenoriaeth yma, ac mi roedd yr aelodau i gyd yn cytuno y dylai cael pleidlais terfynol gan yr holl aelodau.</p> <p>Awgrymodd GLL i ni ganolbwyntio ar sectorau mae Gogledd Cymru yn gryf neu'n llwyddo ynddo yn barod fel y sector Twristiaeth.</p>	
7.	<p><u>Diweddariad Cronfa Peilota Gwynedd</u></p> <p>Eglurodd RG fod y gronfa wedi cael ei dargedu at grwpiau cymunedol yng Ngwynedd i'w galluogi i dreialu gweithgareddau newydd fydd yn cyfrannu at eu cynaliadwyedd hir dymor. Eglurodd fod 4 rownd o'r gronfa wedi bod ac allan o'r 4 rownd yma mae 19 prosiect. Mae 8 allan o'r 19 prosiect yma wedi cau.</p> <p>Rhoddodd esiampl o un prosiect sydd wedi cau yn ddiweddar sef Amgueddfa Forwrol Llŷn. Mi wnaeth y grwp yma dderbyn arian o'r gronfa ar gyfer comisiynu Cynllun Busnes i'r amgueddfa ac i gynnal sesiynau gweithgareddau bob yn ail dydd sadwrn yn ystod y gaeaf. Cafodd y cynllun busnes ei orffen yn ddiweddar a bydd hwn yn cael ei ddefnyddio i roi arweiniad i'r grwp ar sut i gynyddu incwm. Roedd y sesiynau yn llwyddiannus gyda nifer o bobl o bob oed yn gwneud y mwyaf o beth oedd yn cael ei gynnig. Mi wnaeth yr arian helpu'r amgueddfa fod yn fwy hunangynhaliol drwy ddenu mwy o bobl i'r amgueddfa yn ystod adegau tawelaf y flwyddyn.</p> <p>Rhoddodd engreiffitau o brosiectau eraill sydd wrthi yn cael eu gweithio arnynt e.e. Menter y Plu, Cyngor Tref Criccieth.</p>	
8.	<p><u>Diweddariad Prosiectau Cyfredol</u></p> <p>Gwerth yn y wlad – Rhoddodd RH ddiweddariad ar y prosiect beicio ffordd yma ac eglurodd fod offer wedi cael ei archebu i 4 allan o'r 5</p>	

Cofnodion Grwp Gweithredu Lleol

<p>Ileoliad. Mae Bragdy Cwrw Llŷn wedi dangos diddordeb mewn bod yn rhan o'r cynllun. Dangosodd RR y poster a chafodd ei wneud gan y Cyngor er mwyn amlygu'r llwybrau beics yng Ngwynedd ac eglurodd fod digwyddiad yn mynd i cael ei gynnal mis Hydref.</p> <p>Dangosodd fideo yn hybu'r cynllun a chafodd ei greu gan Dan Haul Cyf.</p> <p>Strydoedd Unigryw – Eglurodd CM fod yr ambarels wedi cael eu gosod yn Stryd y Plas yng Nghaernarfon ac eu bod wedi derbyn lot o sylw gan y wasg ac ar wefannau cymdeithasol (7,000+ o 'likes' ar Instagram Visit Wales). Bydd fideo yn cael ei greu yn ystod yr haf sy'n dangos bobl Caernarfon ac ymwelwyr yn rhoi eu barn am yr ambarels ac am y prosiect yn gyffredinol.</p> <p>Trafodwyd y siom o gael enw AGW ynghlwm o'r ymbarels allan yna, ac roedd camddealltwriaeth gan y cyhoedd bod y cynllun yn ymwneud â iechyd meddwl. Cadarnhawyd bod ymgyrch ymlaen dros wyliau'r haf I godi ymwybyddiaeth mai cynllun AGW oedd hwn, gan gynnwys poliau opiniwn o amgylch 4 stryd fawr yng Ngwynedd.</p> <p>Eglurodd CM fod grwp Tafarn yr Heliwr yn Nefyn yn cynnal digwyddiad 'Parti ar y Pafin' dydd Sadwrn yma. Bydd busnesau lleol yn cymeryd rhan ac bydd siopau gwag y stryd yn cael eu defnyddio ar gyfer amryw o weithgareddau.</p> <p>Mae grwp Criccieth hefyd wrthi yn gweithio ar eu prosiect nhw sef cerfluniau o fwysftilod ar y traeth sydd wedi cael eu ysbrydoli gan y gerdd 'Welsh Incident'.</p> <p>Co-op Caws (Uned Cynhyrchu Caws) – (Rhoddodd DI ddatganiad o ddiddordeb am y cynllun hwn).</p> <p>Eglurodd CM fod hwn yn ymchwil sydd yn mynd i gael ei wneud i weld os oes yno alw am uned cynhyrchu caws yng Ngwynedd ac os oes cymuned o ddiddordeb yn bodoli. Cafodd digwyddiad ei gynnal ar 09/07/19 er mwyn trio denu cynhyrchwyr caws a rhai sydd â diddordeb mewn cychwyn er mwyn helpu gyda'r ymchwil. Roedd y mynychwyr yn gefnogol ac yn awgrymu i edrych ar gynhyrchu cynnyrch llefrith arall fel caws.</p> <p>Ceir Cymunedol Trydanol – Eglurodd CM fod 4 cais wedi cael ei dderbyn yn dilyn y galwad agored ac allan o'r 4 yma dewiswyd y ceisiadau gan Abergynolwyn a Bethesda. Maent yn gobeithio bydd y ceir yn barod erbyn mis Hydref 2019.</p>	
---	--

Cofnodion Grwp Gweithredu Lleol

9.	Ceisiadau i'w cymeradwyo	
9.1	<p><u>Gofod Gwneud (Maker Space)</u></p> <p>Eglurodd ZP fod hwn yn brosiect ar y cyd gyda cynllun Arfor Cyngor Gwynedd. Mae 'Maker space' yn ofod cydweithredol ar gyfer gwneud, dysgu, archwilio a rhannu yn defnyddio offer technolegol o bob math e.e. argraffwyr 3D, torwyr laser a sganwyr 3D. Mae'r prosiect hwn yn ceisio sefydlu 'Maker spaces' mewn 2 leoliad yng Ngwynedd, er y bydd rhywfaint o'r offer yn cael ei rannu. Bydd un o'r gofodau yn symudol a bydd yn cael ei sefydlu mewn siopau gwag am 6 mis, tra bydd yr ail yn cael ei sefydlu mewn parc busnes. Bydd pobl a busnesau yn cael mynediad i'r offer yma am ddim er mwyn treialu pethau newydd heb orfod gwario ar brynu yr offer technolegol. Mi fydd y prosiect hefyd yn darparu cymorth hwyluso i godi ymwybyddiaeth a datblygu cymuned o wneuthurwyr. Mi fydd y gofod yn cael ei sefydlu yn Porthmadog am y 6 mis cyntaf fel bod tîm AGW yn gallu ei reoli a datrys problemau yn gynt.</p> <p>Daeth Wyn Griffiths i'r cyfarfod er mwyn rhoi gwell syniad o pa offer fydd yn cael eu prynu ar gyfer y gofod. Eglurodd ei fod yn arfer rhedeg y Ffablab yn Pontio felly mae'n ymwybodol o pa offer fyddai fwyaf addas, ac oherwydd ei brofiad mae'n gwybod pa mor werthfawr yw'r cyfle yma i unigolion yr ardal. Mae'n galluogi pobl i arbrofi, dysgu sgiliau a chodi ymwybyddiaeth o'r dechnoleg yma. Dangosodd demo o Argraffydd 3D yn gweithio a'r gwahanol bethau sy'n gallu cael ei gynhyrchu.</p> <p>Eglurodd ZP fod AGW yn cyfrannu £25,000 at y prosiect a bydd Cyngor Gwynedd drwy arian Cynllun Arfor yn cyfrannu £75,000.</p> <p>Gofynnodd DI os ydym wedi gwneud unrhyw waith ymchwil ar y galw am y Gofod Gwneud. Eglurodd Wyn fod dros 700 o bobl wedi cael 'induction' yn Pontio Arloesi sy'n dangos fod yno gymuned o ddiddordeb ar gyfer y math yma o dechnoleg a fod ystod yn eu demograffeg hefyd.</p> <p>Awgrymodd CW fod hi'n syniad i drïo cynnwys y colegau yn y prosiect hwn, yn enwedig y myfyrwyr sy'n astudio Dylunio a Thechnoleg a Celf. Eglurodd DG y byddwn yn cynnal gweithdai gyda gwahanol themâu yn dibynnu ar eu maes e.e. ffermwyr, plymwyr ayyb.</p> <p>Gofynnodd OG pwy fydd yn rhedeg y prosiect ar ol i AGW ei beilota. Dywedodd ZP ein bod yn gobeithio y bydd y cymunedau yn meddianu'r prosiect ac yn adnabod y cyfle.</p> <p>Cymeradwyodd yr aelodau LAG y prosiect peilot ar gyfanswm o £25,000.</p>	

Cofnodion Grwp Gweithredu Lleol

Dyddiad Nesaf

10.	Cadarnhodd ZP dyddiad y cyfarfod LAG nesaf sef y 16eg o Hydref. Lleoliad i'w gadarnhau.	
-----	---	--

